

REFERANSEKATALOG FOR IT-STANDARDER I OFFENTLIG SEKTOR

1.BAKGRUNN

Elektronisk samhandling internt i en offentlig virksomhet, mellom offentlige virksomheter eller med innbyggere og næringsliv, krever elektroniske løsninger som ”snakker samme språk”, forstår hverandre og kan samhandle. Det er et viktig prinsipp at alle samhandlingsparter skal kunne velge elektroniske løsninger fra ulike leverandører, basert på egne ønsker og behov. En forutsetning for å kunne samhandle i et nettverk satt sammen av ulike løsninger og systemer, er at alle følger et felles sett av standarder.

Stortingsmelding nr 17 (2006-2007) definerte derfor følgende tiltak for å styrke arbeidet med åpne standarder:

”Tiltak 7.5: Utarbeiding av ein referanse katalog over forvaltningsstandardar.

Det skal etablerast forvaltningsstandardar som skal presenterast samla i ein såkalla referanse katalog. Referanse katalogen skal gi offentlege verksemdar, leverandørar og andre interesserte ei oversikt over tilrådde og obligatoriske forvaltningsstandardar med relevans for IKT-løysingar i det offentlege. Referanse katalogen skal byggjast opp gradvis over tid, og vil i 2007 bli utvida til fleire nye område.”

Referanse katalogen for IT-standarder i offentlig sektor understøtter flere viktige prinsipper for regjeringens IT-politikk, ved å:

- legge grunnlaget for en velfungerende elektronisk samhandling mellom offentlige virksomheter, og mellom offentlig sektor og omverdenen,
- motvirke faren for at offentlige virksomheter og brukere blir låst til spesielle teknologier og leverandører,
- bidra til likebehandling og inkludering av alle innbyggere, uavhengig av hva slags programvare eller programvareplattform hver enkelt benytter,
- bidra spesielt til likebehandling og inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne, der nisjeleverandører er avhengig av å kunne lage tilpasninger til eksisterende løsninger og systemer,
- bidra til jevnere konkurransevilkår mellom aktørene i markedet, noe som kan være til fordel for norsk IKT-næring,
- legge grunnlaget for gjenbruk av registerinformasjon, programvare og tjenestemoduler på tvers av virksomheter,
- legge grunnlaget for etablering av felleskomponenter og fellesløsninger, som for eksempel en felles postjournal, for alle offentlige virksomheter, samt
- gjøre det enklere å bygge opp en delingskultur basert på fri programvare.

Det har ikke vært praktisk mulig fra startenn av å etablere en komplett referansekatalog for IT-standarder i offentlig sektor, fordi arbeidet ville blitt for omfattende og tatt for lang tid. FAD har i stedet valgt å starte med en håndfull konkrete standarder, for deretter å utrede nye standarder og bygge en bred og omfattende katalog over tid.

FAD har etablert et bredt sammensatt standardiseringsråd som skal bidra til at offentlig sektor tar i bruk IT-standarder, fortrinnsvis åpne standarder, på en måte som er til beste for brukerne av offentlige e-tjenester, for offentlig sektor selv og for samfunnet som helhet. Rådets arbeid skal omfatte både tekniske, semantiske (dvs. menings- eller fortolkningsmessige) og organisatoriske aspekter av samhandling (interoperabilitet) innenfor og med offentlig sektor.

Standardiseringsrådet har ingen selvstendig beslutningsmyndighet, men følgende oppgaver:

- Utarbeide forslag til konkrete standarder som bør gjøres obligatoriske eller anbefalte for offentlige virksomheter, samt vurdere standarder som bør unngås eller fases ut.
- Definere behovet for konsekvensanalyser som underlag for anbefalingene, samt gjennomføre slike utredninger.
- Legge til rette for gode forankringsprosesser (bl.a. offentlige høringer).
- Holde seg orientert om arbeidet med IT-standarder utenfor offentlig sektor, herunder internasjonale standardiseringsorganisasjoner, norsk næringsliv og andre lands myndigheter.

Det er etablert en arbeidsmetodikk som legger til rette for en åpen og god prosess for å etablere nye forvaltningsstandarder. Denne prosessbeskrivelsen vil bli kontinuerlig forbedret på bakgrunn av de erfaringer man gjør seg i det operative arbeidet.

Referansekatalogen for IT-standarder i offentlig sektor er planlagt tilrettelagt elektronisk på en måte som gir gode søkemuligheter, med oversikt over hvor i behandlingsprosessen et forslag ligger og hvilken status ferdig behandlede standarder har fått på ulike bruksområder. Et slikt dynamisk nettsted er foreløpig ikke etablert og første versjon av referansekatalogen forelegges derfor som et statisk dokument.

En standard kan ha forskjellig status avhengig av bruksområde. Innen hvert bruksområde må en standard sees i sammenheng med eventuelle andre standarder på samme område, slik at man forstår når hver enkelt standard skal benyttes. Katalogen er derfor strukturert etter standardenes bruksområder.

2. REFERANSEKATALOGENS ANVISNINGER

2.1 Publisering av dokumenter på offentlige nettsider

2.1.1 Avgrensning av bruksområde

Anvendelsesområdet som her omtales er publisering av dokumenter på offentlige nettsider. Et dokument er i denne sammenheng definert som en lesbar meddelelse som inneholder informasjon. Elektronisk utveksling av dokumenter på annet vis (e-post og lignende), internt i en offentlig virksomhet, mellom offentlige virksomheter og med innbyggere og næringsliv omfattes ikke av dette pålegget.

2.1.2 Bruk av standarder innen dette bruksområdet

HTML - 4.01/ XHTML - 1.0 er det anbefalte primærformatet for publisering av dokumenter på offentlige nettsider.

Når det av spesielle grunner, for eksempel for å bevare formatering, er ønskelig å publisere ferdige dokumenter og dokumenter for videre bearbeiding på andre format enn HTML/ XHTML, skal følgende format benyttes:

- PDF 1.4 eller nyere, eller PDF/A - ISO 19005-1, er obligatorisk format for publisering av ferdigstilte dokumenter.
- ODF 1.0 (Second Edition), ISO/IEC 26300:2006, er obligatorisk format ved publisering av dokumenter beregnet for videre bearbeiding. ODF har foreløpig begrenset utbredelse. Det anbefales derfor midlertidig å parallellpublisere i ett eller flere tilleggsformater for å sikre allmenn tilgjengelighet til publisert materiale.

Dokumentformatet OOXML er besluttet satt under observasjon i påvente av at standarden justeres slik at den kan regnes som åpen.

Standarden WCAG 1.0, som gir retningslinjer for universell utforming, er anbefalt for publisering av dokumenter på offentlige nettsider, slik de blir fremstilt i norge.no sine kvalitetskrav.

2.1.3 Frist for å tilpasse seg spesifiserte standarder for bruksområdet

Offentlige nettsider skal tilfredstille overforstående krav ved publisering av *nye* dokumenter på nettsider fra og med 1. januar 2009, og på alle *tidligere publiserte* dokumenter innen 1.

januar 2014. Norge.no legger kravene inn i kvalitetskriteriene for offentlige nettsteder fra og med vurderingen høsten 2008.

3.TABELL OVER FORVALTNINGSSTANDARDER

Tabell over de standarder som foreløpig er behandlet og lagt i referansekatalogen for IT-standarder i offentlig sektor.

Nr	Standard, versjon, organisasjon og språk	Type standard	Behandling og anbefalt status	Ikraft-tredelse
171	Portable Document Format, PDF, 1.4 eller nyere, eller PDF/A - ISO 19005-1. Adobe, Engelsk	Dokumentformat	Ferdig behandlet 17.12.2007, obligatorisk for et begrenset bruksområde som beskrevet i 2.1.2	Se 2.1.3
172	Open Document Format, ODF, 1.0 (Second Edition), ISO, engelsk	Dokumentformat	Ferdig behandlet 17.12.2007, obligatorisk for et begrenset bruksområde som beskrevet i 2.1.2	Se 2.1.3
3	HyperText Markup Language, HTML, 4.01- Alle fire varianter, men bør benytte strict av tilgjengelighets årsaker, W3C, engelsk	Format for å strukturere informasjon, som tekst og bilder, på nettsider	Ferdig behandlet 17.12.2007, anbefalt for et begrenset bruksområde som beskrevet i 2.1.2	Se 2.1.3
4	Xtensible, HyperText Markup Language, XHTML, 1.0 - alle varianter, men bør benytte strict av tilgjengelighets årsaker, W3C, engelsk	Format for å strukturere informasjon på nettsider. HTML-formatet i en mer begrenset form, med støtte for XML-syntaks.	Ferdig behandlet 17.12.2007, anbefalt for et begrenset bruksområde som beskrevet i 2.1.2	Se 2.1.3
161	ECMA Office Open XML, OOXML, ECMA 376, ECMA, engelsk	Dokumentformat	Ferdig behandlet 17.12.2007, Under observasjon, se 2.1.2	
7	Web Content Accessibility Guidelines, WCAG, 1.0, WAI-kriteriene slik de blir fremstilt i Norge.no sine kvalitetskrav for nettsider, W3C, engelsk	Retningslinjer for hvordan man presenterer informasjon mest mulig tilgjengelig på nettsider.	Ferdig behandlet 17.12.2007, anbefalt som beskrevet i 2.1.2	Gjeldende

